

F 221 06 20
1531

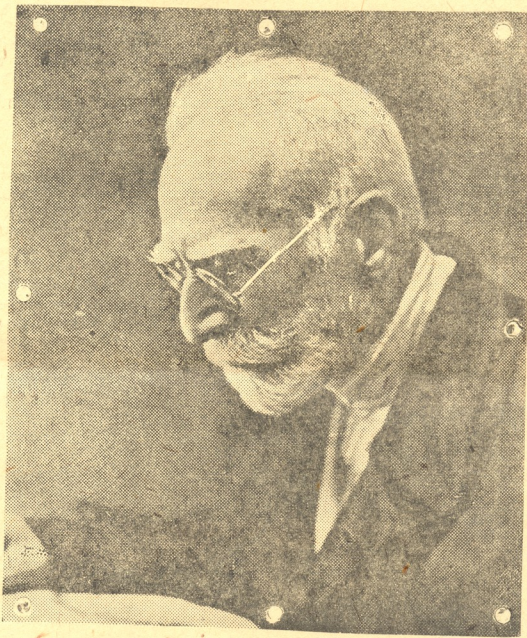
ღმობა

დროშა

რედაქც. მისამართი: რუსთაველის პრ. № 16
უფსავალი წულუპიძის ქუჩიდან

მდივანთან მოლაპარაკება: 12—2 საბათამდე.
რედაქცია დაწუნებულ მასალას არ აბრუნებს

F 687

სახალხო მწერალი დავით კლდიაშვილი

(გარდაიცვალა 1931 წ. 27 აპრილს).

დავით კლდიაშვილი დაიბადა 1862 წ. სოფ. სიმონეთში. განსვენებულს სწავლა დააწყებინა დედამ, ხოლო 7 წლისა სასწავლებლად ქუთაისში გადაიყვანეს მრევლიშვილის სასწავლებელში.

1872 წელს დ. კლდიაშვილი აზნაურთა 32 ბავშვთან ერთად ქუთაისიდან კიევიში გაიგზავნა სამხედრო გიმნაზიაში, რომლის დამთავრების შემდეგ იგი გადაიყვანეს მოსკოვის სამხედრო სასწავლებელში.

დავითს ბავშობიდანვე თვითმპყრობელობისადმი მტრული განწყობილება ჰქონდა და ეს უფრო გაღრმავ-

და შემდგომი ამიტომ დავით კლდიაშვილისთვის სამხედრო — სამსახური მძიმე და აუტანელი იყო.

1902 წელს, როდესაც ბათომში მუშათა გაფიცვები იზარტებოდა და მთავრობა სასტიკი რეპრესიებით სცდილობდა მოძრაობის ჩაქრობას, დ. კლდიაშვილის თანაგრძობა ამ გაფიცვების და მუშათა მოძრაობის მხარეზე იყო, რის გამო მეთვის მთავრობის მიერ იგი ათვალწუნებული იქმნა.

1905 წელს დ. კლდიაშვილი გენერალ ვროპანოვის მიერ გადასახლებულ იქნა დალესტანის შვიჯარნილ-

კუთხეში, რადგან იგი რევოლუციონერის დაკრძალვას დაესწრო, მაგრამ ეს გადასახლება შეჩერებულ იქმნა იმ გარემოებით, რომ არსენ ჯორჯიაშვილმა მოჰკლა თვით გენ. ვროპანოვი. ამის გამო გზები ჩაიკეტა და, ბათომიდან წამოყვანილი დავით კლდიაშვილი ბათომშივე დააბრუნეს.

საბჭოთა ხელისუფლებამ დირსეულად დააფასა დ. კლდიაშვილის 40 წლის მოღვაწეობა სამწერლო ასპარეზზე და 1930 წელს იენისში გადასახლდა იუბილუ. ამვე იუბილუზე განსვენებულს მიენიჭა სახალხო მწერლის სახელობა.

გ ა ლ ა ზ რ ი ლ ი ე შ ხ ლ ი

(ნაწევები მოთხრობიდან)

თავდასხმის ამბავი გაზვიადებული გადადიოდა სოფლიდან სოფელში. ყოველი ანთებული კერა, ყოველი ოჯახი იფერფლებოდა ამ ამბის მოსმენით. რომელიმე მჭერმეტყველ მოსაუბრე, აწყობულ გულთა ძვარის თვალებიდან გადმოღვრილ ტრემლებში აღბობდა.

სოფელი ლეზბათურია შფოთავდა. გახელბებული ხსნიდა ბაგეებს და წვიმის თქემს სვამდა ხარბად. ისე, როგორც კომუნის დაარსებით ამოძრავებული ენტუზიაზმი ხარბათ ეწიფებოდა კომუნარების ფიქრებს.

კომუნის ბედით გააფთრებულ ბათლომეს სხეული, კომუნის დასაშლელად მომართულმა სურვილებმა დააბეს საავადმყოფოში საწოლზე.

იალქებაწყვეტილ ადამიანის სულისთქმა აფთიაქის სასწოროზე ირხევა. წამლების წვეთები სულიერ წონასწორობას არღვევს. ექიმების გამოცდილი ხელი მალამოზე უფრო უკეთ აწუშებს მის ჭრილობას. ბათლომე უძლებს ნატყვიარში ტამბონების შედეგს, გამორეცხავს და იოლის ჩაწვეთებას ჭრილობაში.

ყოველ დღე ახალი დიაგნოზი. ნატყვიარი ფეხი სივდება. სიმძიმე — ემატება.

ტყვილები მატულობს. ძვლებში ტებს. ფიქრები იწყებენ. ჯოტო ყოველ დღე ნახელობს ბათლომეს.

ბათლომე საავადმყოფოს პატარა ითახშია მოთავსებული. მასთან ფეხმოჭირილი მილიციელი წევს. ბათლომე უფურებს თუ როგორ იკლავნება მილიციელი. ხედავს თეთრ ხალათებიან მომვლელ ქალებს, როგორ უხევენ ისინი მილიციელს ხელებს, გადმოყავთ საწოლიდან და მიაგოგებენ ნელა, საჯკეზე დაწოლილს. ჭრილობის შესახვევ ითახში.

ბათლომეს ყოველ დღე უსინჯავენ ფეხს. გარკვეულად კერას ამბობენ. დაბანოლობა და გაოცება უფულება მათ სახეებს.

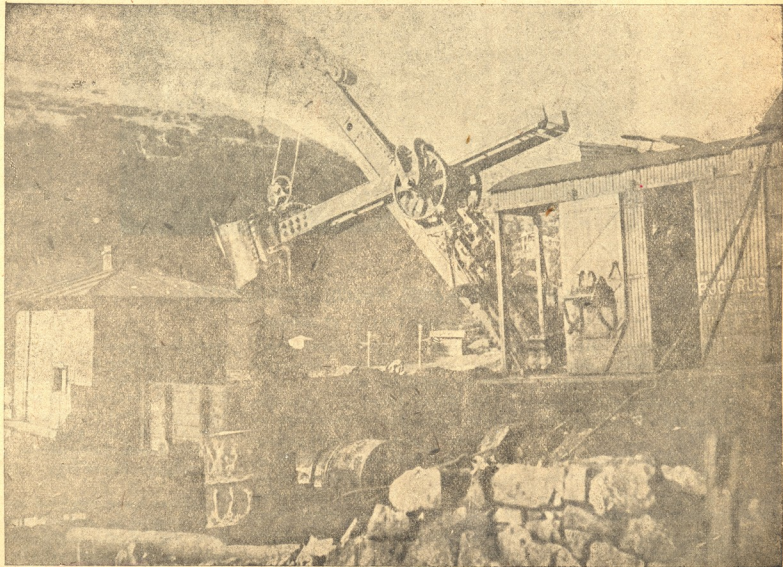
ითახში საშინელი სუნეი დვას. დერეფანში ჩქარი მიმოსვლა: პროფესორების, ექიმების, მომვლელი ქალების, სანიტარების და ავადმყოფთან მოსულ მნახველების.

ბათლომეს საწოლი ითახი იქ არის. სადაც ორივე მხრიდან ილიბა კარები ქვედა სართული ჩასასვლელად. შეზღოიან მნახველები, ჩადიან სანიტარები. გააქეთ ახლად გაცეხულ ადამიანის გამხმარი ცხედარი. მათი ნაბიჯები უცებ ჩერდება კარ-

ბთან. დააგდებენ ძირს საკაცს. მასზე დაგორებული მიცვალბებული ვარღება იატაკზე — რაც სანარეულ ხმაურს იწვევს. ხმა იჭრება ბათლომეს ითახში. ბათლომე საწოლზე ირწყევა აკვანივით და ეს ხმაური მას ტანჯვის ფიქრებს უშლის უფრო ღრმით, ვინემ აქამდე. იგი ყოველ დღით მიიტანს ხელებს ფეხებთან, სწევს მალა და ბრუნდება კედლისაკენ, რომ არ შეევალოს თვალი სიკვდილთან ბრძოლაში დამარცხებულ ადამიანის გაყვითლებულ სახეს. სანიტარები აღებენ კარებს. იღებენ საკაცს ხელში და ჩააქეთ ქვედა სართულში — პროზექტურაში.

კიდევ მოუსვენრობა. კიდევ უძილობისაგან თვალებ გადმობრუნებული სანიტარები. ბათლომეს სახე ეღიმება, ოჩრავს და ჩუქმად დედას ავინებს მათ მკვდრებისადმი ასეთი გულცივი მოპყრობისათვის.

ასეა ყოველდღე. დღეები მალე გარბის საავადმყოფოში. ღამეები, კი დაუსრულებელი უღანოში მიმავალ ქარავანივით. ამას ბათლომე გრძნობს, რაც ტყვილებმა უმატა და არ აძლევს მოსვენებას. მუნლები სტებს. ძვლებში

ზიათურა — ექსკავატორებ ით შავი ქვის გამოთხრა.

ა.-კ. რკინის გზა უკეთავს 26
კომუნარის ქარხანას ტრანსპორტის
ამწვევ მანქანებს.

რალაც იმტვრევა. ღრღის, ექავება, იწვება ბუნარში ჩანთებულ ცეცხლივით. სიცხემ ბოდვავში გადაიყვანა. ბათლომეს ეუფლებს: მოუსკვნრობა, აღლელება და უძილობა.

— წამიყვანე, ჯოტო, სახლში!

— რატომ ბათლომე, ამაზე უკეთესად ვინ მოგივლის?

— გველები მაინც და!

— რამ წაგახდინა ვეჯაკი! არ გრცხვენია? გული გაიმაგრე!

დამშვიდებული ტონით უთხრა ჯოტომ.

ბათლომე ვერ წყნარდება: ბორბაგეს და ბრუნავს საწოლზე.

ტყვია, რომელიც იმ დამეს ესროლეს ბათლომეს, რალაც განსაკუთრებული შემადგენლობის ყოფილა. სადაც ფეხს ტყვიის წვერი მოხვედრია, იქ წერტილის ოდენა ამჩნევია განხკრეტი, მეორე მხარეზე, სადაც ტყვია გასულა, მუქის სიმსხოზეა გა-

მოგლეჯილი ხორცი. ტყვია შიგ გამსკდარა: ნატეხები მუხლის ძვალში შეჭრილა. მაროლივით დაუფშვნი ძვლები. ნამტვრევები, რომელიც ვერ ამოულეს ექიმებმა, საღ ხორცში ესობა ნეშტივით. აწვალებს, ტანჯავს, ამიტომ არ უხია მას სიცოცხლე.

ჯოტომ ბათლომეს ბედი ექიმების გამძაფრებულ ყურადღების ცენტრში ჩააგდო. საამძიხავა მითი გონება. გამოცილება, და მისცა დაკვირვების სახალი ნიმუშები. გამოარკვია ტკვილების ღრმა კვლი.

— ფეხი მუხლს ზევით უნდა მოეცკრათ! — უთხრა უფროსმა დოსტაქარმა ჯოტოს. კლდეში ჩაღებულ ლაღმევივით აფეთქდა რალაც ჯოტოს სხეულში. დაიგრიხა, თითქოს მისთვის მოეკრათ ფეხი. ჩინში მომწყვედელი ადამიანის ხმით უპასუხა ექიმს:

— გვერდს ვერ აუვლით?

— უარესია, ნუ დავაყოვნებთ! იყო ექიმების პასუხი.

ბათლომე ჯოტოს ყველაფერს უჯერის. ახლა რთული ამოცანაა მის წინაშე: დაიყოლიებს თუ არა ბათლომეს?

ამას ფიქრობს ჯოტო. მის წინ ისახება ბათლომე ფეხმოჭრილი; აგონდება ბათლომეს მსოფლიო ომის დროს ბრძოლებში ყოფნა და გულუბრყვილით ამბობს თავისთვის:

— იხი წელი ომში იყო და უვნებელი ჩამოვიდა, ახლა, როგორ უნდა მოსკრან ფეხი? და აფიქრებს მას დაჭრილი ადამიანის სიმწარე.

ექიმები ბათლომეს გამოტეხილად უცხადებენ ფეხის მოჭრას. ჯოტოს, კი, როგორც ავადმყოფის პატრონს, ექიმები ოპერაციის უფლებას სთხოვენ:

— მოგსურათ ფეხი, თუ არა?
— შევეციხოხით მას, რას იტყვის! მთავარად ჯოტოს, რომ ბათლომე თვისი თავს არ ეკუთვნის, მისი პატრონი კომუნაა. და წვიდა კომუნარებთან საკითხის გადასაჭრელად.

წუთით მიერდა კომუნარების მობრძობა, მათი ყურადღება ჯოტოს მიერ დაყენებულ საკითხის ირგვლივ დიარაზმა.

— ბათლომე ცუდად არის. ფეხი გაუსიდა. სისხლი დენა ვერ შეუწყვიტდა. დაწამული სისხლი შეერთ მიდის, ფულთან თუ მიალწობ, მოკვდება.

კომუნარების სახეებზე თოვლივით დაშრული მწუხარების ნაფლეთები. ჩათვლენზე გადმოფეხრა შენი კუბრითი გავალი ფიქრები. მოხვდა და გულს წყრომა შეწყვიტოვით. ჩამობურთა თვალში ღრუბლებით. ჩაიძრა სხნის გიძრება და ცემულობის ტბაში. შეიკრა ბათლომეს მიერ მიწაში ღრმად ჩაფლული კომუნის საბრკელი. დაიკრცა მისი მორჩენის იმედები. დაიღვარა ცრულები ბურუსში და ახ დაღრმადი სასლავში თავმოყრონი კომუნარების პირიდან გადმოგრდა მწუხარებით განცდილი სიტყვები:

— სად არის გამოსავალი??

— სად არის გამოსავალი??

და, ეს სიტყვები, ურყევ ლოდინით დაწვე ყველას: უფრო მძიმედ, უფრო დაუძლეველად, ენემ მივიღო წარსული ცხოვრება. იგი გაეზარდა კომუნარებში მეხივით. შეანგრა მათი გულისფიცარი ვერაფერად. გატეხა იმედები ბრძოლის გამარჯვებამდე მტრანის წამოსროლილი სიტყვა დაღმავალი უფსკრულსაკებ. არ გავს ამავე სიტყვებით გამოთქმულ სხვა აზრს, რომელიც კომუნის დაარსების დღეს ყველას ფიქრებს აედევნა. იგი კომუნის ძირებს სხნიდა მაშინ და აღმავალ ხაზით მიიმართებოდა, ამიტომ პასუხი არსაღ სჩანს. ამ მეორედ დაგებულ სიტყვაში ჯოტომ მოხაზა გამოსავალი ბილიკები.

— სად არის გამოსავალი??

— პო, ჯოტო, სად არის გამოსავალი! — ერთად დაიკვირეს კომუნარებმა.

— გამოსავალი. ჩვენში! ფეხი მუხლის ზევით უნდა მოეჭრა, მაშინ მორჩება.

— რაო?

— რას ამბობს?

— ხომ, არ შეიშალა ეს კაცი კუხზე?

— ახმაურდა ყველა.

— მერე ფეხი თუ მოეჭრით სულ არ დაიბუქება?

— ექიმმა მოთხრა, მხოლოდ ფეხს მოკვთით გადაარჩინოთ. გადმოლაგდა შეშნაკრავი აზრები. ყველა ფიქრობდა ბათლომეს გადაარჩინაზე. იყურება ექიმმაშური

ლუკა ლორიაშვილმა გაარღვია კომუნარების ჯგუფი. მიუხაღვინა ჯოტოს, რომელიც გადმოსცქეროდა კომუნარებს მალოდან.

— შემობაქვს წინადადება, რომ ბათლომეს მოვერათ ფეხი!

ყველას გაუკვირა ასეთი წინადადების შემოტანა.

— თუ მაგი მთარჩნს, რა გვეთქმის მტერ? — დაუმტა ბონდომ.

ბარბალ და ტერუზია თმაგაწეწილები იღვენ.

— მე მოვედი თქვენ შეგაკითხით და გადაწყვიტოთ ბათლომის ბედი იგი ჩვენი სიბოკა. გვეტკინება ისე, როგორც საკუთარ ფეხზე დასობილ დანადგარ მიყვებოდა ქროლმა. გადაჭრული ძარღვები შადრეანავით ამოისრვის სისხლს. მაგრამ ეს ნუ შეგავაშინებს. მამ, მე უფრო ენებ: ვინ არის მომხრე, რომ ბათლომეს ფეხი მოეჭრათ??

კომუნარებმა ასწიეს ხელები. ბონდომ ოქმში შეიტარა:

— ლუკა ლორიას წინადადებით და ჯოტოს მოთხოვნით სოფელ ლეზაბათურას კომუნის საერთო კრება ადგინს: „ჩვენი კომუნის დაძარცვულები ბათლომე ლომის მოჭრას ფეხი იმ პირობით, რომ ის მორჩება და არ დაეკარგება კომუნის ჩვენი მტრების გულმობაქავად“.

და ეს ოქმი, კომუნარებმა შეინახეს მუდრება. მიუკარებოდა ადგილი. თითქოს ამ ოქმში იწვეს ბათლომე სააქრავით გამოხადებული და ყველა ერთდებოდეს, ყველა წესდეს მის დანახვას. მის ავლევებას.

ჯოტომ ამ ოქმის ასლი სათითად ჩაიღო გულის ჯიბიში და იმ საღამოსვე წაიღო სააღმყოფოები და ექიმებს გადასცა: ექიმებს გაეცინათ

ხელები ჩაიქმინეს და პირდაპირ ბათლომესკენ წვიდნენ.

ჯოტომ უთხრა ბათლომეს, რომ მას ფეხს მოსჭრინა.

მოულოდნელი ტანჯვა ისადგურებს ბათლომეს სხეულში და ბრძოლბ გთავებულებით ნებდება ექიმების სურვილებს. ათვლილებს მათ. ყველასკენ შევლას მოელის. სანიტარიებიც კი მისი მხსენილი პკონია. წინა დღით თუ აგრინდა მათ, ახლა ეხვეწება: ხშირად შემოვიდნენ ოთახში, ესაუბრონ საკუთარ გამოცდილებასზე: გადაიტანს, გაუძღვებს, ამ მოუხსარებელ რისხვას, თუ მასაც ისე გაიტანებენ მკვდრად, როგორც ყოველ დღე ვაჭეთ? — ფიქრობს ამის შესახებ ბათლომე და ეძებს გამოსავალს. გაფთოებული კიბოხუთის:

— სად არის გამოსავალი??

— გამოსავალი მაგ ფეხის მოკეთაშია! — აძლევს პასუხს მეორედ მოსული ექიმი, და იმეორებს ბათლომე ამ სიტყვებს რამოდენიმეჯერ. მასში სჩანს მოთინების სიჭარბე, რომელიც ყურავს ფიქრების ნაცრისდერ ტბაში. იშლებიან ამ ტბის ჩამორბეული ნაპირები და შიგ მოსჩანს ბათლომეს მკრთალი სახე ჩვენს ტატნობზე ჩრდილებ ჩამოშვებულ ცაცხვის ზეივანით, რომელზედაც ყურნების ბუდეები ირწყვიან აკვანით. ასე ირწყვია ბათლომეს სხეული სიკვდილისა და სიკაცხლის სასწორზე. იმედებით დაყურდული თვალის უბეები კი გამოიყურებიან ღრმა ფიქრებით გაზრწყინებულები.

სიონ ვერაპა.

„თავისუფალ“ ამერიკაში განდა ხალხის მთელი კატეგორია, ე. წ. „ფაკტობები“, რომლებმაც თავის პროფესიულ ვიზაჰდეს მხარცველობა და უნაღობა. ასეთ პირებს ამერიკის მთავრობა იუენებს სავაჭრო პრძოლამი და თავის ბნელ საქმეებში. სიტყვით: „ფაკტობებს“ აქტიური გავა-

კიათურა, დამცველი მუშების სოციალისტური შტრეტის მოწინავე რიგებში. სურათზე: ქართველი დამცველი—მემაღრო

ილივიძის საამირო

— გობრონი!
 გაისმა სამაქროს ბოლო თვეიდან.
 — პოუ!
 მიუშვი ელდენზე!
 — პირველი!
 — მეორეც! მესამეც!
 — შხა არის!
 გაისმა ისევ ძახილი, ისევ პასუხი...
 — ეი, ხროაკო!
 პასუხი არ არის.
 — ხროაკო?! არ გესმის შე ჯღაბა მენა?
 — პოუ!

გიაგუზუნა სამაქროში ხროაკოს პოსტს მივა.

— მიუშვი ელდენზე!
 — შხა არის!
 ხნაურობს სამაქრო,
 ქიზივეც, გუგუნებენ, თახთახებენ მანქანები...

შრიალბენ ღვებდები...
 ტრიალბენ ათასი მუშა - ხელი, სამაქროებში თუ კორპუსებში დაზვებთან თუ მანქანებთან...

გუგუნებენ დიხვლები, მოტორები და ზანზარებენ სამაქროს შემოღილი კედლები...

ფართო, განიერ ფანჯარებს ადგება მზე სხივნიყარი და სამაქროს უფრო ბინდებში ბრწყინავენ, ელვებენ მანქანების ეერცხლსდერი ნაწილები...

მუშაობენ ლურჯხალათიანები, მასები — ენტუზიასტები...

აი ისინი: ავარჯიბულ ლუმკლებთან, რომ ღვანან და ავსებენ ყალბებს გადამდარო თუჯის მზისფერ ნიაღვარი.

აი ისინი: სამონტაჟო სამაქროში რომ აწყობენ აბრეშუმის ქარხნისათვის საქსოვ დაზვებს, ჩაქვის ჩაის ქარხნისათვის რომ აკეთებენ მანქანებს...

აი ისინი: სახარატო სამაქროში, რომ სჭირან, ხანდავენ, ხანხანიან მანქანების სხვადასხვა ნაწილებს...

და აი ისინი: — ჩვენი დღეების გმირები — ენტუზიასტები, რომელთანაც მუშაობს — გობრონი ხეთავური...

ხეთავური მათი საყვარელი გმირია...

ყველგან, ყველაფერზე მათი კანდიდატურა — გობრონი ხეთავურია, რომელსაც შემდეგი სიტყვებით ისტუმრებენ...

— გობრონი! მიდი... შენებურად მისცე... გობრონი შენებურად... ბოლ შევიკურად...

და აი! თითონ გობრონი გრძნობს, რომ მასებს — ენტუზიასტებს ის უყვართ, პატივს სცემენ, როგორც საუყვეთესო მეგობარს და ამხანაგს...

იცი ეს ხეთავურმა და როცა ის სლაპააკით გამოდის, გრძნობს, რომ მასთან მხარადახარა ღვანან ათასები, ლურჯხალათიანები და მი-

სი სუტყვა არის მტყიცი, გამებდავი...

ტრიალბენ ათასი ხელი, ათასი კაცი. გუგუნებენ ბოლჩამოშლილი სამაქროები და ფოლადის გუგუნი მადის შორის, შერბობის ცივი კედლების იქით.

ის ჯარ არ მოსულა!

წუხანდელი ნამუშევარია პლაკატები, ლოზუნგებით ავრცობულა სამაქროები.

ყველგან, კარებთან, ბომბებზე, მანქანებთან დაზვებზე...

ყველგან: საფორებში, კორპუსებში გაკრულია ლოზუნგები...

ლოზუნგებიდან გამთიორევა და ყველა კუთხიდან თეორ ქალიშვილმკვლურად ქთთებებს მსხვილი ასოები: „დაევეულოთ ტენნიკას“... ჩვენი ქარხანა უნდა გახდეს დამკვერელი დამკვერელთა შორის!...

აი ავარი: მტვერით დავკარქნილ ხელსაქიდების იქით კირონ ქვემოკლდის დაზვებზე გაუტარეთ „მე ჩამოვრჩი“...

აი, კიდევ იქით! შექვარტულ ფანჯარასთან რომ დგას დაზვა, ზედ აწერია: „ნოვიფთვ, პატრონიშა მტვერი და რკინის ნახერხი შომამოროს“...

— კარგია!
 — მშვენიერია! პირდაპირ მშვენიერია!

ამობდა მაგდა და ბართლომე; მაგდა ეამეამად შეხედავდა ლოზუნგებს და ფიქრები გობრონზე შეჩერდებოდა...

— ნამდვილი ბოლშევიკია! ქარხანის უსათუოთ ასახელებს... ფიქრობდა ის და ეს ფიქრები, როგორც სიამონებმა, ისე უწლიდა ტანში...

ბართლომე ამ დილით რაღაც სულ სხვანაირად იქცევა. თითქოს სიხარულია... თითქოს ალტყევა...

ასე პასოვდეს არ ყოფილა...

თითონაც უყვარს, თუ რატომ იურ დღემდე ასე მოღუნებულფიცი, უმოქმელო, ზანტი...

ესლა ყველ წუფის მეტი ხალი, ინტერესი, სიყვარული და გაბაცება მოაქვს...

ყველ წვრილმან ნივთებში, ეგზომ დიდ ღირებულებას ხვდავდა და თავს მოვალედ რაცხდა, რომ ფაქრად მოპყრობოდა...

რა სახებო!
 რა თავისებურება!

ეს პლაკატები, ეს ლოზუნგები, რაღაც განსაკუთრებულად მოქმედობს ბართლომეზე და სახეზე უწყელო კმაყოფილება ემჩნევა...

მით უფრო მეტად გრძნობდა ბართლომე ხარებაზე ამ პლაკატების, სიტყვების სიძლიერეს, როცა მის მეზობელ კირონ ქვემოკლდის დაზვებზე რომ დანახა დაკრული: „მე ჩამოვრჩი“.

— ძველი ხარ! ძველი ხარ გობრონი!

ხუმრობით გადასახა მან ხეთავურს...

ლონბახის მოწინავე მუშა პაპომ ლოვიჩენკო ასწავლის ახალგაზრდა ფუხას გვირაბის თხრას ტყვარჩელში.

გობრონმა კისერი მოაბრუნა და, როცა ნახა ბართლომე, შეეკითხა...

— არ მოგეწონა!

ბართლომემ ისევ გაიცინა...

— ეინტ შენ არ გიცნობს გობრონი ჩემო, ის ან დღე მოკვდება ან ღამე!... გობრონმა მხიარულად გადაიხარხარა...

— დღემდე როგორ გასძლო, ისა სთქვი მენა!...

გაიხსნა მხიარული ხმა კარებიდან და კარებში გამოჩნდა საამქროს ოსტატი კავამეროვი.

— ყოჩაღ! მუშაობთ? კარგია, ძლიერ კარგი! — ეუბნება კავამეროვი — ხელა კი ღღინს გავაცლია. ცინისელს და ყველა ჯუღოს თორუნისიტბა!... დასცხეთ, დაბკართი ძებნა! აი, ჩემი მკლავი, ჩემი მარჯვენა! დეე, იფუტუნოს ქარხანამ და გუფუნთი გავიდეთ დამკერვალა!

— უთოლ! ყოველ მისზე გარეშე! აქ ვარ მე, აქა ხარ შენ, აქ არის შგალი, ბართლომე, აქ არიან სხვებიც, ყველანი — ჩვენ ერთად. — ენტუნისატბები! დავკართ დამკერვლ კვარტალში!...

ეუბნება ხეთაფურო კავამეროვს და თან გრძნობს, თუ, რადუნად ძლიერი ძალა სდება მის გაბრდით, რომელიც ისევ თაღადღებულად მუშაობს ქარხნისათვის, როგორც თვით გობრონი...

— კარგია, ძალიან კარგი!...

იმეორებდა კავამეროვი თავისთვის და აქეთ იქით იხედებოდა, უყურებდა ლოზუნგებს, პლაკატებს, და ილიმებოდა...

იხედებოდა ისევ აქეთ იქით, თითქოს ვიღაცას დაეძებდა, მაგრამ ვერ ნახა და მერე გობრონს შეეკითხა...

— ქვემოკლიძე სად არის?!

— ჯერ არ მოსულა! იფვიანებს! — უბასუხა ხეთაფურმა და მერე თავისთვის წილააარაკა — საოცარია, პირდაპირ, სანამ უნდა გაგბმელდეს ასე!

— ენახოთ, ენახოთ ამ ორ დღეში! თუ თავისი კიდევ არ დაიშალა, მერე კი საქმე სხვას მოითხოვს!... ენახოთ!...

უთხრა კავამეროვმა და საამქროს თავისკენ წავიდა.

მას ენაშენისტებში ადგილი არ უნდა ჰქონდეს

ხმაურობენ საამქროები...

საამქროების სიღრმეებში გუგუნებენ, თახთახებენ მანქანები.

ტრიალებენ უზარმაზარი ბორბლები, მანქანების მხრებზე აფრენილი, და ხანზარებენ მთელ შენობას...

ტრიალებს ათასი ხელი, ათასი კაცი...

მიმოდ ეცემა მექანიკური ურო ავარავარებულ რკინის ნაჭრებს და კუმშავს...

კავკავებენ პნევმატიური ინსტრუმენტები და მიმოდ ხროზინებს ფრეზერული დახვეა...

ქვემოკლიძე, რომელიც შურით, ღვრილით იხრჩობა...

დახედა დაზვას და წაიკიხა და კოლუი ქალაღი...

„მე ჩამოვრიხი“.

მერე პეტრე შეწყინის დაზვას გადახედა, იქაც წაიკიხა, ისეთივე სიტყვები და ისევ თავისის დაცქერდა.

„მე ჩამოვრიხი“

ასე ეწერა მის დაზვავაზე... მგლური თვალებით გადახედა ხეთაფურს...

მერე ქალაღი ახია, კბილები გაახჭიარა და წაიბუბუნა...

— ფეხებზე მკიღია! იმაზე დამიღდა ჯაერი, თუ ჩამოვრიხი. თავს ხომ არ მოვიკლავ! ჩემი ეანმრთელობა მცლად მორჩენია მთელ თქვენ წარმობებს!...

მერე ისევ შეხედა ხეთაფურს, მაგრამ გობრონის ღონიერი ხელები მაგრად უჭერდა საზანდევ დაზვას და მუშაობდნ ხალისიანად.

— კირიონ! — გადმოსხა გობრონმა ქვემოკლიძეს — კიდევ ისე ხარ?! დროა, დაიწყო მუშაობა!

კირიონი აიბრიახა და მკვახედ უბასუხა...

— მე ვიცი ჩემი საქმე!...

— კი, მაგრამ კარგს იზამ თუ ცოტას ვილაპარაკებთ და დროს საქ...

მეზე დეხარჯავთ! ექნებ, კარგია რომა გავკითხო!...

— რასაც ვიზამ, რასაც გავაკეთებ ეს მე ვიცი! ეს, ჩემი საქმეა. შენ ვინ გეკითხება!

— ვინ გეკითხება და მუშაობის ინტერესი!

— თუ მუშაობა გაინტერესებს, იმუშავე შენ თითონ! სხვის საქმეში ნუ ყოფ ცხვირს!

— კირიონ გაიხსენე, მოიგონე შავ დაფაზე რომ ხარ გაკრული! დროა, გამოსწორდე! დროა, თავი დაანებო ცულუტობას!

— არც ეს არის შენი საქმე! ჩემი საქმე მე თითონ ვიცი!...

გობრონი ხედავდა ქვემოკლიძე ძალზე გაბზახებული რომ იყო და ცხარედ არ გამოეკამათა. გაიუმღა.

საამქროს ოსტატი ამხანავი კავამეროვი ნელა მიუხალვდა ქვემოკლიძეს და დაბალი მხით უთხრა:

— დაიწყე მუშაობა! დროა!

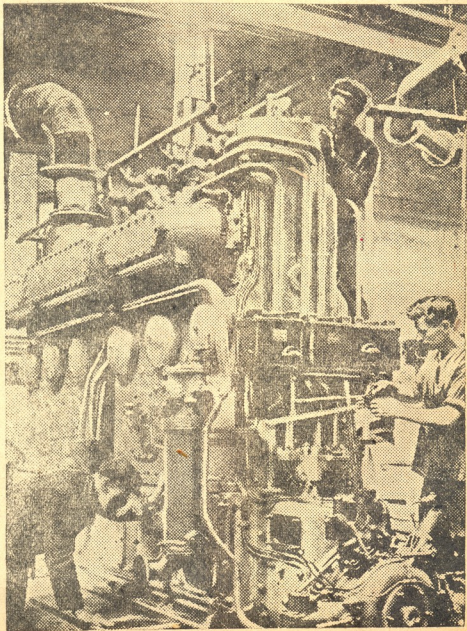
ქვემოკლიძეს ხმა არ გაუტია.

მიმოდ, ძალიან მიმოდ მიბრუნდა დაზვასკენ და ისევ დინჯად, ისევ მიმოდ იწყო მუშაობა...

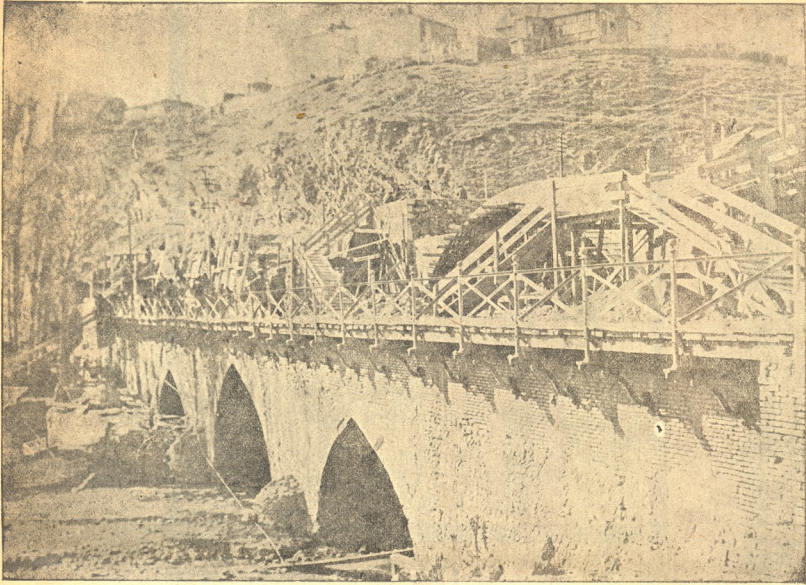
კავამეროვი დიდხანს უყურებდა მას და მოსონს გაიფიქრა...

— მაღს, მაღს ენტუნისატებში ადგილი არ უნდა ჰქონდეს!

არჩილ ჩაჩიბანი.

წულტერის ახალი სისტემის 1800 ცხ. ძ. დიზეილი, რომელსაც ამზადებს...

ხიდების მშენებლობა თბილისში. — საბურთალოზე შენდება ახალი ხიდი მდინარე ვერაზე. წინა პლანზე მოჩანს ძველი ხიდი — უკან შენდება ახალი.

ბ ე ლ ა ნ მ ო ნ ა ღ ი რ ე

— სამყინვაროში ბედანს ბადალი ჯერ არ აყოლია ვით მონადირეს, ბედანს აბედებს მაღლი და დალი. ბედან ჩვენს გულში ღამეს აღიღებს...

ასე მღეროდნ ბედანზე სვანში სად აზიდულა ზვიადი უშმა, — უშმა ცის მუხლი, მრისხანე სულა ამართულია რაინდის შუბდა.

მონადირეთა მიჰაში მავშალას დაურბევია ლეგენდარულად: ქარიშხლიანი „უშმა“ და „შხარა“, „ლებზორ“, „იალბუზ“, „დანლუზ—არუნა“.

ამოხდებოდით ხრამებს ხრიალი, როს მარცხედობდნ ჯიხენი ჯიგბედალ და მონადირე ქარიშხლიანი გამარჯვებულ დაიჩოქებდა —

და უშადილია მიდამით ბედან, რომ აქ მყინვარი და ნადრია. მაშინ რაოდენ სიხარულს ჰქედნა, სანადირონი და ილიაი...

დღეს? — შებები თვლემენ თოვლის ქარქაშში, დაბლა მდინარე ჰქუხს და ირეცა... მონადირეთა შეწყდა განვაში და ფარავს ფერდობთ ნანადირეცია...

რათ არ მღერიან „ბაილს“ და „ლილეს“ გამარჯვებულნი მონადირენი?? ალბად თუ ბეერი ბოღმა დალიეს — ბოღმა ბალამად ნანადირებები

— არ მოველოდით უბაღლო ბედან ჩვენ შენგან ამგვარ ნაბიჯს ურიგის დიდებულ ბედის დახინდვას ჰქედნ — ჩვენ გულებს ბოღმა, რომ დაურიგო:

გინდათ გამოლტოთ დაკიდულ კლდენით თქვენ გზა ბარჯდან საჯიხებებამდე, რომ დადგეს ევაშის კორინტელი, ევაშით ქარხნების ლურჯ ცას ღებავდეს.

რათ გინდა ეს გზა? — ამ გზით ბარინ ხომ ამოვარდება ცუცხლის ზმურის... ვერ ნახავ ჯიხებებს — რიგებს არ ითხოვ? — ამოიშლება ყოვად ხეური.

არაეინ გიმდერებს ჩანგს და ქიანურს, ციტყვით: არაა შებების სანდო ის! მოუხტრე მუხლებს მოვაქრიანი (აქ იგულისხმე რისხვა სხვა დროის).

ბედანმა ჯიხის რქებზე დაბეჯენით მონადირებს ასე მიხარია: — ახლა ცხოვრების ვიყოთ გამარჯენი თორემ წარსულით რა გაგვიმართლდა?

და გულებს ბოღმით ნურცინ აივსებს, თუ ინდუსტრია შებებს გადსარტავს! გამოტორება ნუთა ბაილზე და ადათების ეამგადისულთა.

მას ევაჯაკობა არ ჩაუჭრება, ეინც მშენებლობით იბუშვრებახეს; მიიღებს ტემპებს დასარტებალ. ინდუსტრიალურ გადარბენაზე!

მეზს მურტევალება გადმოუხიდავს — სევამ ხარბად ნისლებს: ხეცებს შერჩინებს და გრიალენდ იალბუხენიდან დროგალებით გერგინით გლუტერინი. შალდა შამურიანი.

ა მ ნ. მ ა ნ მ ს ტ უ რ უ ა

ამხ. ვანო სტურუა დაიბადა 1870 წელს სოფ. კლავში (ყოფ. ქუთაისის გუბერნია) ღარიბ გლეხის ოჯახში. ხუთი წლის ვანოს მოუყვდა დედა და ბავშვობა გაატარა ობლობა და სიღარიბეში.

1883 წელს შევიდა კლავშის ორკლასიან სასწავლებელში, რომელიც დაამთავრა 1889 წელს. ვანოს მამამ გაუყვა ერთი ქვეყა მიწა და ნოემბერში 17 წლის ვანო მამასთან ერთად გამოემგზავრა თბილისში, სადაც სურდა შესულიყო თბილისის ყოფ. მიხეილის სახელოსნო სასწავლებელში. მაგრამ იქნა მოახერხა და ამის შემდეგ იძულებული გახდა დაეწყო მუშაობა ა.კ. რტვის გზების მთავარ სახელოსნოში.

ამხ. ვანო რს.-ღმ.პ. დაარსების პირველ ხანებიდანვე ამ პარტიის წევრი იყო. 1903 წლიდან კი — გათვითქობების დღიანდევნილობის მუშაობის დამწყობი მუშაობა.

პირველი მუშაობა წრე, რომელშიაც ვანო იღებდა მონაწილეობას, იყო გლეხთა ანტი-კაპიტალისტური, დემ. ორგანიზაციის ჩამოყალიბების დამწყობი.

ამხ. ვანო მონაწილეობას იღებდა და ხელმძღვანელობდა თბილისში რკინის გზაზე 1898 წელს მომხარ ორდინან გაფიცვაში, ხელმძღვანელობდა აგრეთვე 1900 წლის რკინისგზებზე გაფიცვას, რომელიც 15 დღის გაგრძელდა. 1899 და 1900 წლებში მონაწილეობდა თბილისში არაღვინებულ მოწყობილ პირველ მაისის დღესასწაულებში.

ამხ. ვანო იყო ერთ-ერთი მონაწილე, ორგანიზატორი და დროის მატარებელი 1902 წლის 21 აპრილს ბაქოში დღგალურად გამოყოფილ საპარტიულმა დემონსტრაციის. 1901-დან 1903 წლის ოქტომბრის ბოლომდე ამხ. ვანო მუშაობდა ბაქოში — შავ ქაღალში, მინთაშევის ქარხანაში, იყო ბაქოს კომიტეტის წევრი.

1903 წლის ოქტომბრიდან ამხ. ვანო გადავიდა არაღვალურ მდგომარეობაში, დაიწყო ბაქოში და დაიწყო მუშაობა ამხ. ლალო კეცხოველის მიერ მოწყობილ არაღვალურ სტამბაში ზემო-ტახაბაძის ქუჩაზე. სტამბა იყო სკამიან დიდი და კარგად მოწყობილი ამხ. ლალო კეცხოველის, აბელის და სიმონის (იგივე ტრიფონ) ნრუქიძეების მიერ. ამ სტამბაში მუშაობდნენ ამხ. სილობისტრო თოდია, აშოტ ხუნარიანი, ვანო ბოლქვაძე და უშანგი (ყარამანი) ჯაში. მათ გარდაცემ დახმარებას უწყვედა ამხ. ლ. ბ. კრასინი.

მეტერბურგის ბოლშევიკურ ფრაქციის დავალებით 1907 წელს ამხ. ვანომ შესრულა ტერიტორიული აქტი. მოჰკლა პროვოკატორი, რომელსაც არა ერთი რევოლუციონერი ჩაუდგო ხელში თვითმპყრობელობის განდარბეხს. მეორე ტერიტორიული აქტი ამხ. ვანომ ბაქოს ბოლშევიკური ორგანიზაციის დავალებით და ამხ. სურენ სენდარაივის შიითიონით შესრულა ბაქოში. ამის შესახებ თვით ვანო ავტობიოგრაფიაში ამბობს:

„მე პრფესიონალური ტერიტორიული ეკუთვლიანი, მაგრამ პარტიის დავალებებზე ასრულებდი“-ო.

ამხ. ვანო დაბატონებული იყო სხვა და სხვა დროს — 1907, 1910, 1911, 1919 და 1921 წლებში. უკანასკნელად ორჯერ დაბატონებული იყო მენშევიკების მიერ გადასახლებული იყო ორჯერ პირველად ბაქოში და 1903 წელს არხანგელსკის გერმანიაში, რომლის შესახებ ვანო ვინაშისაო გაიყო და გადავიდა არაღვალურ ცხოვრებაზე და ამოვიდა თავიდან აიღინა გადასახლება. ხოლო მეორედ 1907 წელს აღმოსებრეთელი წესით გადაასახლეს ქუთაისის ციხიდან ვიეტის გუბერნიაში.

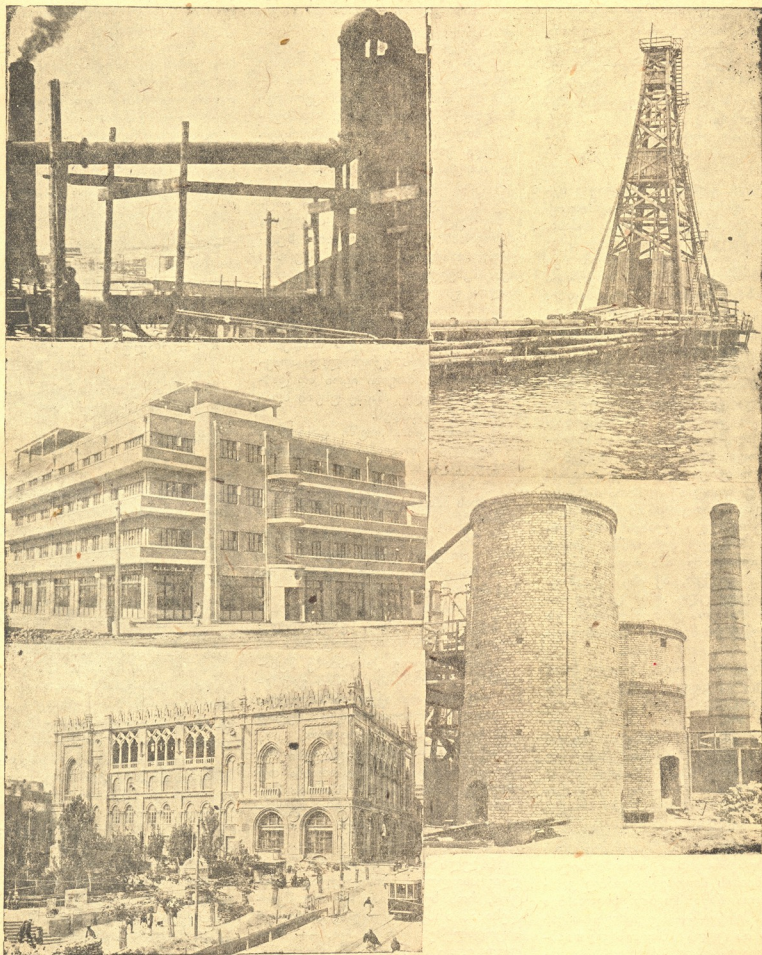
1901 და 1921 წლამდე ამხ. ვანო განიცდიდა მუდმივ დევნას თვითმპყრობელობის განდარბეხის და მენშევიკების განსაკუთრებული რაზმის აგენტების მიერ. 1901 წლის 14 თებერვალს სტუდენტ ბოლშევის მიერ ბოლოლევის სტუდენტ დღეს ვანო დაამტკბრეს ბაქოში (ბალახანაში) და ანდრამებ მა 16 თებერვალს ჩამოიყვანეს თბილისში. აქ ის ჩასვეს მეტეხის ციხეში ცალკე კამერაში და მიუჩინეს ანდრამებზე. მეტეხში ამხ. ვანო იჯდა 5 თვეს და ამ ხნის განმავლობაში მისთვის არ მიუციათ ნებაარკარკ სხვირის მიერ ნახვის და არც კამერიდან სასივრთნ გამოუყვანიათ.

რუსეთის დამფუძნებელი კრების არჩენილს დროს ამხ. ვანო მენშევიკებმა გამოირჩეს ანმასკოვის შემადგენლობიდან ბოლშევიკური ავტობიოგრაფიისთვის.

ოქტომბრის რევოლუციის პერიოდში ამხ. ვანო მუშაობდა სამტრედიის რაიონში და ყოველშეიქმეობდა ბოლშევიკური ორგანიზაციის ვაძლიერებას. იმ დროს სამტრედიის ბოლშევიკური ორგანიზაციაში ამხ. ვანოს ინიციატივით უკვე ორჯერ იჯდა 170 წევრი.

1921 წლიდან, საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების პირველ დღეებშიდანვე, ამხ. ვანო მუშაობდა საქართველოში ხელმძღვანელ სახსესხმეგლო პოსტებზე. ის იყო პარტიის რესპუბლიკანური და საოლქო საკონტროლო კომისიების ერთ-ერთი მთავარი ხელმძღვანელოვანი, იყო საქართველოს ცაკის თავმჯდომარის მოადგილე და საკავშირო ცაკის წევრი და სხვ. მთელი თავისი ცხოვრება ამხ. ვანო სტურუამ შესრულია მუშაობა, ქალის საქმეს. ის დიდი ავტორიტეტით სარგებლობდა მშრომელი მასებში. პარტია და მასთან ერთად მშრომელი მასები ყველთვის სიამაყით მხრობდნენ ბოლშევიკ - მეტროპოლისს. ამხ. ვანო სტურუა.

საბჭოთა აზერბეიჯანის აღმშენებლობა

ზევიდან მარცხნივ — ბაქო. პიატაკოვის სახელობის ნავთის საქარავი ქარხანა; „აზნავთის“ ასფალტის ახალი საცხოვრებელი ბინა შაუმიანის რაიონში; აზერბეიჯანის „კულტურის სახლი“; ილიჩის ბუხტა—დამაკრედი ბურლილი ზღვის ნაპირს.

საბჭოთა აზერბეიჯანის აღმშენებლობა

რამოდენიმე წლის განმავლობაში კომუნისტებს შორის ვცხოვრობ. მე მხოლოდ ამხანაგებს ვხვდები. ბურჟუაზიის სტრატეგიაზე მეჩვენება, რომელზედაც მუშათა მოძრაობა იშლება; და რადან ვე მოძრაობა მსოფლიო ისტორიის არ წინასწარმოდგენს, მე შევჩვიე ყურადღებას ე. ი. ბურჟუაზიის შეუმჩნელებას.

ეს რასაკვირველია შეცდომაა ჩემი და, არა მგერად დამიჯდა ამ დღეებში.

მე უნდა გავგზავნიე ბურჟუაზიის ჩეხების ავიაკა მარცხენაში. იქ ვამდგომელი ამხანაგი უნდა მენახა, მას თორემოვლი ქვა აღმოაჩნდა; იქ-ური მწყლთი მკურანლობდა. იგი მეტად მოხუცი იყო, რომ ოპერაცია გადაეტანა, ჩავლე მარცხენაში. დილით, როდესაც კოლონადაზე დავდიოდი, უცებ გაბატონებული კლასის სახე შევაჩნე.

ჩემს ირგვლივ რაღაც ზნუღადა. იგი ბურჟუაზია, ჰყვირდა, მხანაბრულობდა და სრულიად შეუძლებელი იყო ეს რაღაც არ შეგეძინა. ჩემს თვალებს მოსვენება არ ჰქონდა: ხტოდა, ტრიალებდა, იხუჭებოდა. არ უნდადა სულის ფორტოგადილი ფორფიტაზე მათი სახეები აღებულა; — მაგარა არ მოხერხდა.

გაბატონებული კლასის სახე, რომელსაც ზოგჯერ ბერლინში მიწის ქვეშა ორნოდაში ამჟთუ ამ ინილიტუმში დაიქერ, აქ ისე ძლიერად არის გავრცელებული, რომ ცალკე სიფთაბი თითქმის ერთიანდება. და მე დავიწყე ხსენებულ სახის გაცნობა.

ხორცი და ქონი, საყელოსთან დაკრეცილი, ისეთ სახეს ჰქონის, რამელსაც ადამიანთან არავითარი სავითარ არა აქვს. შეიძლება გვეთქვა: „ბალის დინგა“; მაგრამ ძალიან რად მთავარით შეურაცყოფა — ძალიან არსებითად სასიამოვნო არსებაა, მხოლოდ თუ მათ არ უფლიან, ისინი არა სასიამოვნო „სახეს“ იღებენ.

აი, ბუღლოგი! ბუნების მიერ არ არის ბუნებრივად წარმოშობილი! ის ადამიანის მიერ გამოვლილი კომბინაციაა ნაწარმოებიანა. სხვადასხვაჯიშთა შერევა — ბულოიკს აჩენს და თუ ის ცუდი წვრილისგან გაიბლინდა და ვასიდა, სწორედ ისე გამოიყოფება, როგორც ბურჟუაზიული „საფარაკო სტუმრები“ — მარცხენაში. არავითარი განსხვავება არ არსებობს მათ სახეებში, ყოველ მათგანს ქონი ახსი და მეტად გაბერილია.

სახე თავდება ორგანო, ან სამეგნიკაპით, და ყელოს მაგვირად, წინდა უკან ქონის ბალიშები აქეთ შოა

დებულო, რომელიც თავს არგვალეებს და მის ზომას ადიდებს. ადამიანის ამაყი მკერდი, წის წამოჭრული, საზოგადოებრივი ძალის და თავიერფლების სიმბოლოს წარმოადგენს, მშვენიერი, როგორც ლოკომოტივის ეკვანი, რომელიც ჰაერის ასი კილომეტრის სისწრაფით ამბობს. — ასეთ მკერდს აქ ვერ მიახლოებ. იგი მხოლოდ მტყულისკენ გავრამაგია. მათი, მთელი ტანის ცენტრობენ. მუცელი ეტერებათ; ზეგით, ძვევით, წიხ, მარცხენად და მარჯვნივ. სისწრაფის რომ თითქმის მუცელი არის ამ ხალხის ნამდვილი სახე. მათი გაცნობა მუცლით უფრო ადვილია, ვიდრე სახით. აქ შევხვდებით ზუცულებს, რომელიც საპატიო ბურჟუაზის გაცნ, შეხვდებით ვაშლის მოვარს, ძახლის ფორმისას, ისეთებსაც მხენვდებით, რომლებიც ლუღის კასრს ვეგანან. ასეთი მუცლის პატრინი მუცელს წინ სწევს და როდესაც ჯდება, მუცელს ფორხილად ათავსებს, რომ მას თავისი იფერი არ დააკარგოს, ან კიდევ რაიმე უხეში მოპყრობით არ გაყვდეს.

აი, ისინი ერთ რიგში დადსდენენ, — მუცლით თვითნებ მდებარელებით; ყოველ მხრიდან ერთი და იგივე ლაპარაკი გესმის:

— რას ამბობს ექიმი? შეგიძლიათ სკამით?

— უპ, თითქმის არაფერი. მე მშიერ დღეებზე უნდა ვიყო.

— რა გამოიწვირათ ექიმმა? რა შეგიძლიათ დლიოთ?

— თითქმის არაფერი, მე ისეთსავე წყურარეს უნდა ვანიცილიდე, როგორც სხაბრაში ვახიცილიან!

ისინი მხოლოდ კანა-სახეზე მუსაიფობენ. ლაპარაკობენ, იმის გარეშეში, თუ მათი რა აქეთ ადასობული, ან კიდევ ნებადათუილი, მეტად განსაზღვრული რაოდენობით.

ისინი თავიანთ სიცოცხლეში მეტად გამოიღვენ! ამ ათი ათასმა თუ თორმეტ ათასმა კაცმა შინათქა მუშათა ძალა და მილიონ პროლეტარიათა შრომის ნაყოფი; ესაა ისინი დიეტზე უნდა იქნენ.

სხეულს მეტის ატანა არ შეუძლიან; მხოლოდ ხორციელად. იმიტომ, რომ სულიერად — თუ შეიძლება ამ არსებათა რაღაც „სულიერ სიცოცხლეზე“ ლაპარაკი, — მხოლოდ ერთი რამ აქეთ წარმოვინილი, რომ იმეთ უნდა სკამინ და სხეებმა კი იმეშაონ.

ის სხეები არსდროს არ დასქელებიან და არ გასუქდებიან და არც ახარდეს იმ მარეინებადნი არ მოხვდებიან, სადაც გროლა და მეტად სასიამოვნო საცხოვრებელია.

მათ მუცელშია ჰაერი, რომელსაც სხეები მოყვლებლნი არიან, მათ მუცელშია სხეების ცოლმევილის ჯანმარეობა. ყველაფერი იმათმა მუცელშია შინათქეს.

ეს მუცლები მოპირდაპირე კლასის კლუბი და საფლავებია. მოპირდაპირე კლასი კი შრომის, ოფლის ღვრის და მათი კეთილდღეობისათვის იღუპება.

ვგ მუცლები საერთაშორისო მოკლენაა. კაპიტალისტურ ქვეყნების ყველა ბატონებს ებურებათ მუცლები და ექიმები, დიდი სწავლულები უწევინ ამ მუცლების შეყეთებას და მოწყურებას.

სწორედ, რომ ესთქვათ ისეთ შეიძლება საოყეთესა საშუალება გამოუწერიოთ, რის გამოც მუცლები ორ თვეში დაუხუტება. ეს რიცხვბტი კი მეტად მოუღბა:

RP. სოციალური რევოლუციია.
მ. მარსნი

მაგრამ, რმერთო ჩემო, უკ რავორ ეშინათ მუცლებს ამ რეცეპტის!

მარცხენაში მიმავალმა გხად პრავში გავიარე და იქ ეხილე თუ ეგ მუცლები კაპიტალიზმის მსოფლიო დინამიკით, როგორ იცუდენ თავს „მუცლელებისკენა“.

„მუცლები“ ჩემბის მუცებმა „წითელი დლო“ მოაწესა. ყოველ პრავის მტხოვრებს თითო ჯარის კაცი ყუმიართი და ეანდრის ხშირტი მუჩინეს. არ შეიძლება ადგილიად დადროდესი ისე, რომ ჯარისკაცთა აბოლი არ დაენახა და შენს უკან კი — მათებრთა გურდი.

მაგრამ მარცხენაში ყოველიკავრი ზომებია მიღებული, რათა „წითლებმა“ მუცლებს გამოჯანსაღებისა და იმათ ახალი „მემორიკების“ სამხადის გელი არ შეუქმალონ.

მე ვაგვიერთ ბრბოში, რომლის წინაშე მუცლები თითოან, ყანკალბენი, დღეავენ და ჩემს სასუქმროში დავბრუნდი. აი იქ კი მე ხალხი უმუცელოდაც ენახე: მოსამსახურეები, მოახლიები, და დამუცლებები. მე შევხვდითი შოხსმსახურეს, — რამდენი საათით განისაზღვრება თქვენი სამუშაო დო?

— მუშაობისათვის სეზონში ნორმა არ არსებობს. სტუმრებმა რა დრო საც არ უნდა დაიკმაზონ, ვალდებულო ვართ ვემსახურით.

— კარგი, მაგრამ ჯამავრის რამდეს ვაძლებენ?

— არაფერი არ ვაპძლებენ. ჩემს სანუქეობით ვცხოვრობთ.

მე ჩჩარა სადგაროსკენ ვაგვიქანე. მუცლების ქალაქის გროლი და საამბორი ჰავა ჩემთვის პირდაპირ აუტანელია.

სამი მოვეცხებოდეთ სამი სახელმწიფოსა და ორი ავტომობილის გარემოში გამაგრებულ მომხდარ მხიარულ ისტორიას, საჭიროა საბჭოთა წიკთხელის მიერვე პატარა ვაკევილი გერმანულ „პოლიტკოლენ“-დან.

ამრფად, სს.ა.ა, ვაკევილიო“ გერმანიის სახელმწიფო — პოლიტიკური გაგება. პირაქით, გერმანია — ევროგრაფიული გაგება. ებერტის, ნო-სკასა და შეიღენების სახელოვანში „ეროვლოტისმ“ გერმანია „გაერთიანი ანა“. გერმანია შესადგება — თერამეტ დამოუკიდებელ ერთეულისგან, რომელზეც თანხედ ვეიშარის კონსტიტუციისა გერმანიის სახელმწიფოს შუადღეს. აქ სამჭოთა მჭიხთხელის უაქ-ზორად იჭრება საკითხი:

„ეგ რა არის, სხვა და სხვა დამო-უკიდებელი ევდერატული რესპუბლიკები, სხვადასხვა ქროენებებით. სხვა და სხვა კულტურული განვითარებას ვგზნეთ“.

სრულიად არა. ყველა ამ სახელმწიფოების მოსახლეობა დაპარკობის გერმანულ ენაზე და ურთიერთიან-გან ისე განსხვავდებიან, როგორც მოსკოვის ვუბერნია ლენინგრადისაგან. და ამასთან ერთად ამ დამოუკიდებელ სახელმწიფოებს ჰყავთ დამოუკიდებელი მთავრობები, სამინისტროები, პოლიციელები და ფრიალ განსხვავებული კანონებიც აქვთ.

შემდეგ განვაგრძობთ. თუ თქვენ ჰყოლიობთ, რომ ჰამბურგი ქალაქია, — სკლებით. ჰამბურგში სახელმწიფოა. სინამდვილეში, ჰამბურგი, რა თქმა უნდა, მაგრამ ხსენებულ ქალაქის სხვა და სხვა ნაწილები სხვა და სხვა სახელმწიფოს ეკუთვნიან. მაგალითად ჰამბურგში სან-პაულის უბანი ქალაქსა და ჰამბურგის სახელმწიფოს ეკუთვნის, მაგრამ სან-პაულის ქუჩებში შეიძლება ზოგჯერ სხვა სახელმწიფოს ლებრი დაიხზოთ. ხსენებულ უბნის ზოგიერთ ქუჩებს სხვე პრუსიის ქალაქ ალტონის უბანი ჰქვია.

ზემო ნათქვამის ცოდნა აუცილებელია, რომ გაერკვეთ იმ ისტორიაში, რომლისაც მე ეცხლა მოვითხრობთ.

ჰამბურგში დიდი გავიცვა ეწყობა. მუშებს ფეხებზედაც არ ჰკიდიათ გერმანიის ბურჟუაზიის სახელმწიფოებრივი სახლვარი, ამიტომ ჰამბურგის მოქალაქეები და პრუსიის ქიე-შემჩრდობი იფიცებან. ჰამბურგში გამოდის (ყოით, რომ დოქტორ ვაფე-ცემამდე გამოდიოდა). კომუნისტური განვითო: „ჰამბურგერი ფოლკსკეიტუნგი“. წარმოადგინეთ, რომ მხოლოდ ეს განვით ბედადაც გაფიცებისადმი მხარის დაქვრას! ბურჟუაზი-ისა და სოციალი-დემოკრატული პრესა მუშებს არწმუნებდა წარმოებაში

დაბრუნებულყვენ. კომუნისტური პრესა კი დაიხრებთ მოიხიოდა ვაფიცების გაგრძელებას. ჰამბურგის სენაქმა კომუნისტური განვით დახურა, დახურა არა მარტო ის განვითი, რომელიც გამოილიოდა, არამედ აკრძალა მომავალშიაც (თუ კი კომუნისტები შესძლებდნენ) რაიმეს გამოცემა. როგორ შეიძლება განვითის გამოცემაზე აკრძალვა?.. შესაძლებელია, ყველაფერი შესაძლებელია ისეთ ქვეყნებში, სადაც მსგავსი დიმოკრატია ვამეფებოლი.

ჰამბურგელი კომუნისტები არც ეს სკოლოპონსენ ახალი განვითის გამოშვებას. მაგრამ ჰამბურგთან ახლოს არის ბრემენი, იქ გამოიღოს კომუნისტური განვითი, როთელშიც იბეჭდება მოწოდებები და ცნებები ვაფიცების მიმდინარეობის გაომეში. ჰამბურგელი კომუნისტები თავიანთ ქალაქში ჰკიხნენ ბრემენიდან ვაღ-მოტანილ განვითებს. აგრამ ბრემენიც ქალაქი არ არის, იგი სახელმწიფოა. ვისაც სურს ბრემენიდან ჰამბურგში მოხედეს, გზა შროლოდ ჰამბურგის ვარეთ-უბნიდან არის. ჰამბურგი პრუსიის ეკუთვნის. ამიტომ ვახოთ არ არიოთ: ბრემენში პრუსიის პოლიცია, ჰამბურგში კი — ჰამბურგის, სხვა ვგარად, რომ ესთვეით განხუვის პოლიცია, ბრემენში კი — ბრემენის. ეთ უბრალო და ცხადი ამბავია.

არის საკითხები, რომლებშიაც ჰამბურგის და ბრემენის პოლიციას ზორის არ არის შეთანხმება. მაგრამ კომუნისტების წინააღმდეგ მძობოლა მათ რა თქმა უნდა აერთიანებთ.

ბრემენის პოლიციამ ვაგოლა, რომ კომუნისტები აპირებენ ბრემენის განვითის ჰამბურგში ვაღადაუნას. ელსმენის ზარი, და ჰამბურგს უყვე ცნობა აქვს. ბრემენი ეძახის ჰამბურგს: განვითები ბრემენიდან გამოგზავნილი უნდა დაეაკეთო!

ნადირობა იწყება. ეტლებმა და საბარგო ავტომობილებმა ჰამბურგთან ჰამბურგში მიზავალმა ონდა ვადაიაროს ოოას ხლი. ხილის მოყქენა ნაპირზე პოლიცია სღვას, მეორე, მარჯვნივ ნაპირზე — ჰამბურგის. ყველა მგზავრებს აჭრებენ და ჩხრევენ.

უცებ ჰამბურგის კომპარტის წითელი სამარგო ავტომობილი გამოჩნდა. კომუნისტები არ ცდილობენ სავიში ბარგი კომბოსტოს, ან ნაშპირის ქვეშ ამოქვალაი. ისინი თავიანთ ავტომობილით მიეულ შეკვრა განვითებს ეწიღებოდენ, ანუ, რომ ჩხრევა ზედმეტი აღომონდა.

— შეჩერდით, შეჩერდით!... განვითები ვაქეთ?

— დიხს, ხომ ხედავთ!

— განვითების შემოტანა არ შეიძლება. აკრძალულია.

— სრულიადაც არა. ეგ ბრემენის განვითია. ჰამბურგში არ არის აკრძალული.

— განვითებში დაიხრებთ მოიხიოკინ ათიციების ვაჭიქებუბას.

— იმიტომ აოის იგი კომუნისტური.

— რა კი ვერეა, იგი კონფისკაცია ქნლილია. ამხანავ ზოფერის პროტესტი ცხადია საქმეს არ შევლის. იგი იძულებულია ავტომობილი პოლიცი-

სოციალ - ფაშისტები მუშაობენ პოლიციის მფარველობის ქვეშ. სოციალ - ფაშისტების დემონსტრაცია კომპარტამ შიმშილის საწინააღმდეგო დემონსტრაციად ვადაქცია. სურათზე: — პოლიცია ცემით უმასპინძლებდა დემონსტრანტებს.

ის სამშრომლოდონი წყაყუნი. იქ მას აკავებენ, წითელი ავტომობილი კი გაზეთებით ქუჩაში ჩრება, — სამშრომლოდონს პირდაპირ.

შოფერს ეკითხებიან: თან იარაღი ხომ არა აქვს? აღმოუჩინენ რევოლვერს. შოფერს რევოლვერი ფაშისტების მოსაგერებლად ჰქონდა. შემდეგ შოფერს ხელი ააწვეინეს. გულდასმით ჩხრაივენ, უნდათ გამოარკვიონ თილტის ჯიბეში — ზარბაზანი ხომ არა აქვს, დამალული და მოწონებებს ართმევენ.

ამასთანვე პარტიის ბიურო ცნობას იღებს, რომ წითელი ავტომობილი დაკავეს. დასაზერავად ლურჯ ავტომობილს აგზავნიან — და ავალიბინ გამოარკვიოს, თუ რა შედეგზეა წითელ ავტომობილს. ამ შოფერს შემდეგში ჩვენ „ლურჯ“ ამხანაგს უწოდებთ, დაკავებულს კი — „წითელს“.

„ლორჯმა“ ამხ. დანიხა, რომ წითელი ავტომობილი მკობილის გარეშე სივსა რა შეუოია წითელ ავტომობილიდან გახეთების ლურჯ ავტომობილზე გადმოტვირთვას. პოლიციელმა იგი ამ საქმეზე შიისწრო:

გერმანიაში უმუშევრობის გაძლიერების გამო გახშირდა უმუშევართა დემონსტრაციები. სურათზე — პოლიცია რეკავს დემონსტრაციას ბერლინის ქუჩებში.

ხელები ზევით! თქვენ დაპატრონებული ხართ! შოფერი პოლიციის სამსართველია წყაყუნი. ჩხრავს და ქაღალდები ჩამოართვებს. მაგრამ უნიიდან შოთირს ჯიბეზე იარაღი არ აღმოაჩნდა, პიროვნების გამოარკვევის შემდეგ გაანთავისუფლეს. ამასთან ერთად მას შეცდომით „წითელი“ ამხანაგის საბუთები მისცეს, „ლურჯმა“ ამხანაგმა თუქცა მგ დროზე შეაჩინა, მაგრამ არაფერი სთქვა, გულდამშვიდებით გახეთებით დატვირთულ წითელი ავტომობილზე დაჯდა და ხიდი გადავიდა. შემდეგ გახეთები ჰამბურგში გააგრცელა და ცარიელი სტრომობილით გზას გაუღვა.

ამ ხნის განმავლობაში „წითელი“ ამხანაგს დაკითხვა ჰამბურგში დასრულდა და პოლიცია იძულებული შეიქნა ისე განთავისუფლებინა. მსკი „ლორჯი“ ამხანაგის საბუთები გადასცეს.

— ეგ რას ნიშნავს? ეგ ხომ სხვისი ქაღალდებია? ეგ მე არ მკარდება. სხვისი ავტომობილის ნომერი... ამასთან ერთად...

პოლიციელები კარში გამოიბან. წითელი ავტომობილი გაჰქრა, მხოლოდ ლურჯი შერჩათ ზოოში. „წითელი“ ამხანაგი საშინელი ატრხათის სტესს.

— მე კარგი და ახალი ავტომობილი მომპარეს. უვარგისი კი დამტოვეს. ზარალს ვინ ანაზღაურებს? მე მოვითხოვ ოქმის შედგენას. ჰამბურ-

გის პოლიციაში განვაში ატყდა. იგი გადღებულა ზარალზე პასუხის ავსო. მაგრამ ეგ კიდეც არცხენი. მთავარი ეს არის, რომ კონფისკაციაქნილი გახეთები დაიკარვა. ჰამბურგის პოლიცია ჰამბურგის პოლიციის ურევას:

— აუცილებელია წითელი ავტომობილის აღმოჩენა!

მთელი ქალაქი თიხზე დაყვეს. წითელი ავტომობილი კავეს წინ სდგას. „ლურჯი“ ამხანაგი უღანაშაულო გამომეტყველებით ლუდით აღსავეს სასმისს შეეცქევა. ეგ მისი უფლებია.

— ხელები ზევით! — უყვირიან პოლიციელები.

— რაშია საქმე?

— ხელები ზევით! თქვენ სხვისი ავტომობილი გაიტაცეთ. თქვენ იგი მოიპარეთ. ლურჯი ხელებს ზევით სწევს, მხოლოდ გაშმაგებით პროტესტს აცხადებს:

— მე თვის ბრალდებულად არა ვსცნობ. ჰამბურგში ბატონმა პოლიციელებმა ეს მოწმობები მომცეს და რადღაც იქაურობას თოფის წაშლის სუნს ასდიოდა, მე კამათი არ დავიწყო და მშვიდათ, კეთილად ჩემს გზას გაუღდექი. ჩემი ბატონი დამითხოვს, რომ მას გარაჟში კომუნისტების წითელი ავტომობილი მივეყვანო.

— სად არის ბარგი? პოლიციელი უყვირის.

— რა ბარგი?
— გახეთები...

„ლურჯი“ ამხანაგი განცვივრებულ გამომეტყველებას იღებს.

— ღანა ავტომობილში გახეთება იყო? ორი საათია აქ ვხივარ და შესაძლებელია ბარგი ქურდებმა გაიტაცეს. მაგრამ მე კი არ ვიცილი იქ თუ რამე იყო. მე დანაშაული არ მიმიძღვის.

ბრემენის სახელმწიფოს პოლიცია ჰამბურგის სახელმწიფოს პოლიციის დეპეშას უგზავნის:

— კოლეგებო, როგორ არის საქმე? წითელი ავტომობილი დააკავეთ.

— შეეკითხეთ ჰამბურგის პოლიციას! და ელსმენის მილი ჩამოკიდეს. ჰამბურგის პარტიულ კომიტეტის წინ ეპოლტინსკაზე ერთად იდგა ორი ავტომობილი: წითელი და ლურჯი და ჰამბურგის ქუჩებზე გაფიცულები გულდამშვიდებით ბრემენის კომუნისტურ გახეთებს კითხულობდნენ.

ამ დროს ჰამბურგსა და ჰამბურგს შორის გაფუტრებული მიწერ-მოწერა გამართული. არკვევენ: რომელმა პოლიციამ უნდა ავოს პასუხი მომხდარ შემთხვევების გამო.

ბოლოს და ბოლოს ორივე მხარეები შეთანხმდნენ, რომ ყველაფერში ბრემენის სახელმწიფოა დამანაშავე.

ხანძარი

მარტის გაცრეცილი ყინვა ნარევი ლაბე. ტფილისის განძარბა უბანში კაცსეპივი გარინდებელი ქაჩხანა ამყავდ კასტეპირის მუშათა უბანს, რომელსაც ბნელი და ტლანტი ზამე პირქვამდ დასწოლას. სისბნელ თანადან იზრდებდა მასი ღრბებლების და ნისლის წაიწოლოთ. ყველას სძინავს, დღისათვის შობისმთავს სობარქულს. არ სძინავს, ვინას, რომელიც სისბრელი სთვლის ელნათურის შუქზე თავის ბრიგადის ნამუშე-ვარს.

— ჰუ, რამდენი გაგიკეთებია!—ელაპარაკება ვანო ელნათურის მოყვიალო შუქს, რომელიც ოქტოს ზოლებით ესხება სხანარულით გაბოქრობებულ შუბლს და იმდროის აღსავლეთ თვლებით გასტყვის სადურგლო სამაქროს ცაღვ აზილულ საყვამულ მოსს, რომელიც დარჯავთ დასტყვებია ამყავდ გაწოლო ქაჩხანას.

ვანო ამ სამაქროს საუკეთესო დამკრეცილი და უხარია, რომ დამკრეცილობით საკმობ სარგებლობა მიცა როგორც სამაქროს, რომელიც ასაზრდოებს ახელურ მუშების ოჯახს, ისე თავის ღარიბ ოჯახს.

— ე, რა იყო წინათ... ფიქრები ვანო და გაშტერებით მიჩნებრება ელნათურებს. ვინ იფიქრებდა მუშების ამ თვიონი სამაქროს კეთილ მოწყობაზე? სად იყო წინათ დამკრეცილობა, სოც-შეფიბრება? ვინ გეტყვოდა ან ავისილი დამკრეცილობა და სოც-შეფიბრების მნიშვნელობას, ვინ?? ელნათურებსა ვანო თავის თავს და სთვლის სადურგლო სამაქროს შორსულად და ხავანას ისტორიას. რიგობს სადურგლო სამაქრო, როდესაც იგი ტლანდელ სამკედლო სამაქროსთან იდგა, უყურადღებობით ცეცხლი გაუჩნდა და ერთიანად ჩაიწვა.

— ე, რა უბრალოთ და უმხებოთ ვანო დანადგურებს ქაჩხანას!—ოხებით იმეგრების ვანო ამ გულისმწველ სიტყვებს. მაშინ არავინ არ ეწოდა გულო ქაჩხანებზე. მაშინ არავინ არ ცდილობდა ქაჩხანების შეკეთებას, გაუმჯობესებას. მაშინ არავინ იყო დაინტერესებული ამ ძვილ სამაქროს გარდაქმნაში. მაშინ არ იცოდნენ ვანომ რა იყო წარმოების რაციონალიზაცია, რეკონსტრუქცია... არ იცოდა არა და არც იყო დანაშაუნი, რადგან მას არავინ არ ასწავლიდა. ეხლა იგი უბედურება იმით, რომ ყველაფერში საკმობ ვაგეცავს; ბედნიერია იმით, რომ სადურგლო სამაქრო ხელახლად გამოცოცხლდა და საკმობად გარდაიქმნა.

მოგონებებს და მძინარეთა ღრმა ქვენა, უძიარი პრაგევიონი ტრიალებენ მის წარმოებულ დანაში და მოუთმეოდ მოგონის გაუთენებას, რადგან მას პატარა გამოგონება აქვს მოსი დაზვის გაუმჯობესებისათვის და ისიც არის არ იყოს, იგი საუკეთესო დამკრეცილია. ვანო ყოველთვის სკდობობდა, რომ წმინდა ბოლშევიკური დამკრეცილობით, მალე შეეცოდა სუწორების საწარმოო გეგმის რიცხვები. ფიქრებით და მოლოდინით მოქანტულ ვანოს, შავბნელ მამქებო გახვეულ შუალაშემ მიახუქვინა ოცნების ტალღებში შესრიალებული თვლები. იგი უკვე სიხანძრში: ოცნების კოშკების ტი თოღებში

ატყრნილიან და იქიდან ულოცოვენი გამოარჯებას მზიარულ დამკრეცილს.

აგერ ვანომ თავისი გამოგონებით გააუმჯობესა დაზვა. უხარია, იცინის. მას გარეშომ უხვად ესტევიან ამხანაგები და ულოცოვენი გამარჯებას. აგერ ფელი, სისტემის დაზვის სკვლიან ახალი დაზვები, რომელიც ოქტობრებულად ბრჭყევიანდებენ. ფიქრების მრადღავი მანქანა უხვად აზნებს გარანდულ ფიქრებს. იზრდებიან დამზობებულ მასილის გარეგნობა... ისმის მანქანის გრიალი და მუშების მზიარული სიღრნე. მაღლობას უხდიან გაღობებულ ვანოს და ვანოც თავის წილად თავს უხრის. უხარია მის გარეშომ მუღვ ამხანაგებს.

ფიქრით დატვირთული ჩონღლები ერთი მეორის სკვლიან: უკებ ორთქლმავალმა შესკვილა, გაგანა დატვირთული ვაგონების ასტევიან, მაგრამ ვეღარ ერევა... ვეფრის გაშვებულნი რკინის ეშვში და შევიან თხოულობს, მაგრამ ვეღარავინ ეხმარება...

ორთქლმავალს ყვირილს და თოვის ხმას საყვირის ტირილი შუერთდა. ვანოს უხდა დაუფიქროს, მოუხმაროს, მაგრამ იცნებდა... მუხლებშიც ვიციკამ ბორკილები შეება, ტოკავს... შფოკავს...

— ეს რა ამბავია! და ვანო ვაგოცივით აქვსტი თვლებზე.

— უჰ, რაგერ ჩამძინებია. რა ცუდი სიხმარი ვნახე, ეს ოხერი!—ოდნავ აღელვებით წამოიძობა ვანომ და ის იყო უნდა წამოიძობაყო. რომ საყვირისა ერთხელ კოდევ გაუსკავილად ამოიგინა და დანჯარის პარაკაბორ ცეცხლის ზღვამ სისინ დაიწყო. ვანოცბელს და ნახებრად შეშინებულს არ სჯერა: ნუთუ სადურგლო სამაქრო იქნის! სულიერი იღვრა ყელში ებვირება. მიეღო ოჯახი და მუშათა უბანი აიძვრა, ამხანაგებ, აღდგა... მარტის გაცრეცილი და ყინვენარევი ღამე, კი ზღარბულ ეშვშივიც ვანოცბრე უელის სადურგლო სამაქროს გარინდებულ კედლებს, რომელსაც ცეცხლის წითელი და შეტრბარლებული ალბეი ეხლათიბიან. ვანო აცერმლებული და აფლავებული, თვლის სახამამებში შეტერი ბუფების ათასტლებს.

აგერ კედელზე სდგას დამკრეცილი მეხანძრე და ძლიერად უჭერს ავანტიზებულ ხელებს წყლის ტილის მოსს, რომლიდანაც გაშვებულნი ჩქელუნით ესხმება სისხლსავით წითელსა და ღონერი აღს, რომელიც თანდათან იზრდება გამეჩვივრებულ ოკანეს ტლლებით.

ვანო აღუცებელია, არ იცის რა ჰქნას... სამაქროს კი მომაჯდავივით ებრკობლება ცეცხლს, ჰკრივ თანდათან ძლიერდება... ბორკავს... მუშეების სასოწარკვეთილება და უმედიანეს უბნებს. ხანძრის სახარული ხარხარი, ქაჩის ხმავრი წყლის შფიდგინისტებრი აჩქაფუნება ერთიმეორში რიგევიან. ვანო აზინა. გვიგითი შევარდა ცეცხლში და გაშვებულმა სარინად მანქანას წყე-ბა დაუწყო. უნდა გამოიტაროს... დაისხანს დაწვისსავან. სახებრ ოჯლი დაესხა, კუნთები კი თანდათან ებერიან, ძალი თითქოს ერთი ათად მოგებია. მაგრამ მანქანა კლდე-

სავითა სდგას, ადგილიდან არ იძვრის! ვანო გარეშომ კი ცეცხლის ალბეი გესლიან სისინით დასკინან ასეთ გულბრევიკული სისხლულეზე... რას სჩადის?! გაუთავდა თავში უკედელ წამოტრბება აზრმა... დაღვიკრის... განსკდელი მოვედეს... წყლის ქარნი მოუშე და ხანძარი შენებდა, იდგა... ლებით გაღვევული მზენი ზეიზიღ ეწოზიან ტიების ირეგებლ...

და ვანოც ეკვ მდგომ წყლის მიღობა განდა. მოუშვა ქარნი, ეს არის უნდა გამოვარდეს ვაგოცებული წყალი და იცეს ცეცხლს. მაგრამ წყლის ერთი წვეთიც ადარს მივტიბებდა კრნში. ვანოს თავი შორეულ უბანშიწო პკირია, სადღე მზის მხრეგულ სტიგები ქვიწინარში მარჩმულ უქანსტელ წვეთებსა სვამდენ. ვანო ვაგოცივით შევარდა ანჯარანში. ტელფონით უნდა გამოუძახოს ანჯარაზე მეხანძრებს, მაგრამ ალუფონიც არ უპასუხებს.

— ო, ბოროტო ხელო... იუდაა... დაივირა ვანო და თაგბრდახვეული დასტყვებული მიქცენია იქვე მდგომ სკამზე... მის გარეშომ ვაგოცადფერი დაზნელა, დაღვლია, კოტე ხელო და ქარმა ანჯარისთან ანაწეჯარა მიაჯახუნა. ვანო გამორკვე... დასუსტებულ ხელებით თვალს ისრავებდა... მხდა, ლო... მხდალო, დასისინებს სირცხვილის ვანდას და, თითქოს მის გვერდზე ვიციკავდა და დაუბრალებია—სირცხვილი შეიქნა თანა გულშემბეტივარი დამკრეცილს! ხმებო სადარ შორდაბნან თაგბრდახვეული ვანოს... სამაქრო გეწეება... აგერ უნდა დაზვის სახარევიან ჩამოვარდნილი რკინა დეცედა... გატყდა... უშველევ. უშველევ... და... ვანო გულგაუთილი თიმბავალიო, არტული თვლებით სდგას სამაქროს კედელზე და ხელში ძლიერად დატყვრი წყლის ტილის მიღს უმარჯვებს ეფებრეთელა ალბეს...

ნახებარი ქალაქი ვანოცბეულია ხანძრის გულშეზარავ სიმურავალით. იწვის ასეთელი მუშების იმედი. იტყვებდა ასუსტი მუშების თვლები... სამაქროს ფერფილი სახურავს და ყინვით ქარს, ხუფრდობა მუშების ოხვრა, რომელსაც დასისინებს ბოროტი ზრავებელი დატვირთული მანქნელი ხელები. წუთით ყველაფერი ჩაიძირა უმიღობის ღრმა ბორკეში... ნუთუ, საუბდამით ჩაიწინას სადურგლო სამაქროს მავის ცემა??

აი!!! ელვარებას აღმოსავლეთის პირველი სხვი, რომელსაც უწოდებდა მუშების გნტუზიანში. სადურგლო სამაქრო არ მოიკდარა, მხოლოდ ჩაიძინა ბოროტი ხელი, შემხალბებულ საწამლივით და ისევ გამოიღვიძებდა...

დამკრეცილი ბრიგადები ერთი მეორეს ეკვირბიან დამწვარ სამაქროს შეკეთებაში. აგერ ვანოც თავის დამწვარას და დამტრფულ დაზვას ნახებრად აჭრებლებული, იმდენათი პრაკუნებს კვერს და სჯერა, რომ ახლო მომავალში გამოიღვიძებს საყვარელი სამაქრო.

მარტის ყინვენარევი ქარი კი თავისის არეზლის და უსწორ-მასწორით უწეწავს არეულ თმას...

დამკრეცილი მუშა—მალაღმბარ პირვიანი ზვილი.

ზელანდიაში მოხდა საშინელი მიწის ძვრა, რის გამო ქალაქი ნაიაინერი ნანგრევებად აქცია. სურათზე დანგრეული ქალაქი.

დამკვრელი

მე
დამკვრელი ვარ,
მე
გაწვევით ყველას
ვინ ხართ თანხმა, ასწრით ხელები;
ქირიმე თქვენი, რომ ყოყმანობის
თქვენ
გადალახეთ დღეს აქ ველები.
აბა,
დათვალეთ—
მეგრამ ვინ დასთვლის
აქ უთვალავი არის ხელები...
დღეს
სიბრაყის და შეჯიბრების
ენტუნაზში ყველა დასცურავს.
ვინ წინ,
ვინ უკან
აბა ბიჭებო,
დღეს სიხარბის ვინ ამოსწრავს...
გუმინ რომ ზანტად
დღინამ ბორბლებს
წისქვილის ქვასებრ რამ აბრუნებდა
და
ზედ დადენილი ზეთის ნაწვეთებს,
როგორც რომ დორბლებს ისე ისროდა,
აქ ასეთ სურათს ვერ ნახათ დღესა,
დღეს
თვით ძრავებზეც იცვალეს ფერი,
დღეს
აქ მანქანებს არ სცხია ლაქა,
დღეს
მანქანებზე არ არის მტვრები;
ინდუსტრიალურ
ეპოქის ზრახვა
დღეს ლითონებზეც
იჭრინეს,
გაიგნეს,
და

ადამიანს ამის მოწამეს
განა
შეჭდურის განზე გავიდეს?
გუმინ
რომ იყო აქ გაცდენები
უსაქმური დროს ვატარებდა,—
მოკალა შეგნებამ
დღეს ყველა ეს და
შრომის ღონუნგებს
აქ ყველა გაჰყვა.

რ. ბაში

ტემპებით მივჭრით

კვიდე მოვჭრავით, ვინ შეაჩერებს
წელთა ხლართების უწყვეტელ ქოლვას.
ვინ შეაჩერებს, შრომის სიმღერებს
კომუნისტურ მუშების ღონუნგებს.
წელთა ქაიშხალს მივღებთ ფხრდადებ
ახალ ცხოვრების ახალ ტემპებით
და უკან ესტოვებით ჩვენ ძველ სამყაროს...
მიდამოს ვამკობთ მშრომელ მკურდლებით...
ვერობა მოგვას ასე წლის მოხუცებს
გარს შემოტყეპული წითელი აფრით,
ბოლშევიკური ტემპებით მივჭრით
და ვეუბნებით მიღლი სიმბაფით.
ტემპები მიჭრის ქაიშხალივით.
ნაბიჯებს ადგამს ბოლშევიკურად
მიღის დამკვრელი ქაიშხის ძალივით
და ჰქვინს ცხოვრებას კოლექტივად.
და კვლავ მიჭკობლავს წელთა გრიაფლი
თან მიაქვს ძველი ცხოვრების წესობა
ახლის შენგებას ვერ ასწრებს თვალის
მტვრავი ზაქვისის რკალში იღრბობა.
დამკვრელი ვინღები აწუბონ რკინებს
ყინად ბეტონებს წყალში სვეტურად
შეჭრებულად მანქანა ქვინებს
შრომა გადაქცა შემოქმედებით.
დამკვრელი ვეშა.

ჩემი ცხოვრება

დილით ყოველთვის საცვირთან ერთად
გადმოვანათებ ვით ცეცხლის ალი,
ჩემო დაზებო, მოვდივარ ესლაც,
რომ გავიმურო შრომაში თვალს.

— : —

ჩემში პირველად ღველფმა პატარამ
აქ გული გრძნობით ისე დასკიმა,
რომ სიხარული გამომატანა:
დაზგამ, ჩაქურმა და შალაშინმა.

— : —

მე შევეთვისე მტერსა და ნახშირს
სადაც შრომა სდულს გრდემლით ნავერს,
და მიხარია, რომ მივალ გზაში—
ძალზე ნამური ასეთ საგნებით.

— : —

წამები როგორ გამეპარება,—
იოცა მანქანა შლის ანდენ ნარტეს,
ფუმურტებ იმას და მეუყარება,
ვინც, რომ შრომაში მართლა სულს და-
ლეს.

— : —

ჩემი ცხოვრება რკინის ღერძია,
გარბის დღეები ჩქარი ქარით;
მიზილავს შრომა და პოეზია—
მიოდან მოსკადრი ნაივარით.

შენიშვნები გიგანტურ ლიტერატურაზე

ლიტერატურა ყოველთვის გარკვეულ კლასის მიზნებს და ამოცანებს ემსახურება— მხატვრობა ლიტერატურაში უმად ისახება როგორც კლასის იდეები. ასეა დღესაც.

დღეს, როდესაც ჩვენი სამყარო - სხივცხლო ომი მიმდინარეობს კაპიტალისტურ და სოციალისტურ სექტორის შორის, ბრძოლა სოციალისტური სექტორის სახარველოდ მთავრდება. მწერლობა ამ კლასიურ ბრძოლის პრეტენსიას, კერძოდ იღვანელოვებურ სენტიმენტ უღივლებს როლის თამაში შეუძლია.

მთელი რიგი რეპუტაციური მწერლები თავის მიმავლელ კლასთან ერთად იარაღს „სახეში“ გადაწყვეტენ ბრძოლას გვიცხადებს, მაგრამ ეს არ ნიშნავს იმას, რომ ყველა ქართველი მწერალი იყოს რეპუტაციური ტრენდების მხატვრობა, ამის ფიქრი შეცდომად იქნება. თუ ერთი მხრივ გაძლიერდა მემარჯვენე რეპუტაციური მწერალთა აქტივობა, მეორე მხრივ იზრდება დამავალი საბჭოთა თანამშრომელი მწერლობა.

თანამშრომელი მწერლების მნიშვნელოვანი ნაწილი ჩვენი მოკავშირე ხდება (გ. ტაბიძე, ნ. ჩიქვაინი და სხვა), რომლებიც ცდილობენ მოკავშირე მხატვრობა ტილოებზე ის მიმდინარე ხერხები, რომელიც დღეს ჩვენი ზედა. ისეთი კერძონებულ მერყევი მწერალი, როგორც ნ. მიწისმთელია, დღეს ცდილობს მომარტონებას ჩვენსკენ და თავისი უკანასკნელი მხატვრობა ფაქტებით ცდილობს გახდეს თანამშრომელი. ცხადია, განზრახვა კარგია. ამისათვის მიწისმთელს უყვად დაუბრუნება, მაგრამ ამ თანამშრომელ ტრენდებისთვის მთავარი არ უნდა ჩრბობდეს რეპუტაციური ბუნება.

უკანასკნელ სახეში დიდი ცვლილებები მიხდა ჩვენი კვების სოციალ - ეკონომიკური წყობაში. საბჭოთა კავშირი ისტორიაში არ ნახული ნაბიჯებით მიდის სოციალისტურსკენ. ქალების მსხვილი ინდუსტრიალიზაცია და სოფლის კოლექტივიზაცია მიუღ როგ ახალ ამოცანებს სახებს მწერლობის წინაშე. გ. ტაბიძე უდავოდ დღევანდელ სოციალისტურ ეპოქის უდიდეს მოძღვრულად გადაიქცა. მისი უკანასკნელი პოემა „რამოდ-ღირსიონიურ საბარტიმელოს“ ამის საუკეთესო დამაშტურებელია. გ. ტაბიძის წინაშე ჩვენი სოციალდღობი უნდა და გამარჯვება. ახითა უწორედ გამოწვეული ის მაღალი პაოსი, რომლითაც იგი გამსჭვალულია:

„ხმა... ნაწილი ვარ ხეთუწილის არა საბრალი გერანი, როგორც უღაო ნიშანი შეუხანურ კეთილდღობის— არამედ ცცხლის მერანი, ეპოკა გულუნიშარი, ეპოკა მშელთა-მშეღობის“.

ხმა, რომელიც იძახის გ. ტაბიძის შემოქმედებაში, რომ „ნაწილი ვარ ხეთუწილდის“— არაა ხმა მისტიკური ადამიანის, არამედ ეგ ხმა თვით პოეტისაა, აღნიშნულ ხმით მხოლოდ გ. ტაბიძე იძახის და არა ვინმე სხვა. გ. ტაბიძის დღევანდელი ეპოქის საბორობის გარეშე არაფერი არ ეძმის. მას კარგათ აქვს შეგრძობილი, რომ დღევანდელი დღე არის კლასობრივ ბრძოლის ფრონტი, სწორედ ამიტომაც იგი, რომ სწერს:

არა თუ წლები გადავშევა ტელმობი; წაიხი ე გაუტადა დარეკავ ცხარედ, ნუ მიათვებ ლექსს თუფობისად, დროის ეპოქის და სივრცის გარედ. ბევრი მიეცა ტრასხა და ლექსი; ბევრის ნაბიჯიც არის ტაბიძე.

დრო, დრო აღნიშნე მოაწერე ლექსს წელითად, დღე და საათი. არა თუ წლები გადავქცა ტელმობი ყოველი ლექსის ყოველი ბჭარი, არის გავილილი კლასური იმად, არის ეპოქის დროისი ქვეშ დღვარი.

ბევრი ზომრებს ჯერ ვერ მორჩება ეს ათი წელიც ცოტა როდია, ათი წლით ცაქო რომ ჩამორჩება, ან გაღმნიება, ან პორტობა“.

აღნიშნული ლექსში რამდენ იგრძნობა დღევანდელი დღის აღმამიანი, რომელიც გულწრფელად უძღვრის სოციალისტურ მშენებლობას, აღმამიანი, რომელიც წვეულის და კრულავს მათ, რომლებმაც ამ ათი წლის განმავლობაში ჯერ კიდევ არ შესძლეს გამოხეზობა.

გ. ტაბიძე დღეს უდავოდ სოციალისტური მშენებლობის მოკავშირეა, იგი მზადაა კლასობრივ ბრძოლის ფრონტზე მიიღოს აქტიური მონაწილეობა და თავისი პრაქტიკული საქმიანობით დღემართის იმ აღმამიანებს, რომლებიც აშენებენ სოციალიზმს. გ. ტაბიძე უდავოდ ჩვენი ეპოქის ერთ-ერთი უდიდესი თანამშრომელია.

დღეს მწერლობის ფენებში საგრძნობი დიფერენციაცია ხდება. მთელი რიგი მწერლებია დღეს აბსოლუტურად არასფერის არ ქმნის, ზოგი შეგნებით ლუწოს, ზოგს უდავოდა რომანტიული მოუზა და უდავო იტყვი მის „მოფრენას“ გაუფრულის მერცხალივით, ზოგას სცადა თავისი კალამის მომარჯვება თანამშრომელ თემატიკაზე, მაგრამ მარცხი განიცადა, ზოგიც ცდილობს ჩვენსკენ ისევ მოზარუნებას: ერთით ისეთი მწერალი, როგორც ნ. მიწისმთელია, მასში დღეს საგრძნობი გარდატეხა იქცება. იგი სწერს ისეთ ლექსს, როგორცაა მისი „ეპიკური“, „სამშობლო“, „სახელმწიფო“ 1981 წ.), რომელიცაც მიწისმთელი აცხადებს: „უხვდებელი ნისხად ცას ეკვრებოდა, ძველი ოცენებით შექმნილი არე, ერი“, „სამშობლო“, „სახელმწიფო“ სადავად ქვერბოდა—

მიმჭიდრებოდა სიცოცხლე მწარე, ასე ვფიქრობდი და ეს ტიპოლო ვერ ათავადებ გულთან ყელში დავგარაკუნებდი თავმოკრულივით მერყევაში და გასადიდლო, ამ განცხადების მე არ მრცხვინია, (თუმცა სამაგო ე კოტა არი) მაგრამ წუთიც არ დამისცვინია, რაც შემოვადე საბჭოთა კავში“.

მე ვფიქრობ განცხადება თანამშრომელი. მართალია, მიწისმთელი და პარაკოს მის წარსულზე, ვითომდა ამაყებს მას, მაგრამ იქვე ასკვინს: „ამ განცხადების მე არ მრცხვინია, (თუმცა სამაგო ე კოტა არი)

როგორც ხედავთ, მიწისმთელი აქ ეკვობს. მას მის წარსულში „რადსკან“ მცირე მაგრამ მინიმ საბაგოდ მიჩანია. მე ვფიქრობ, მიწისმთელი წარსულში არ მთავარა არაა სამაგო. თუ რომ მას გულწრფელად უნდა გაეღეს ნაშეგნობი თანამშრომელი, მან უნდა შესთხოვს ყველა იმ ძალების გაფრთხილება რომელიც მას წარსულთან აერთებს. მიწისმთელი უნდა შესთხოვს უკან დასახე შეიღობის აფეთქება და ერთხელ და საშუალოდ უნდა გაეიფრულოს თავისი წარსული, რომლითაც მას ჯერ კიდევ თავი მოკვს. მართალია, მიწისმთელი შემდეგ სტრუქტურებში სწერს:

„სწელი ოცენა დადლოში დაძრა, და მესამე გზის გაქპრა იმედი, ბრძოლა ბრძოლითვე მებრძოლა გასქრა, საუკუნეების გასტეხავს ბედი, და დამატკიცა, რომ ქვეყნისათვის არ არსებოდა ორი გზის მებრა“.

ეს კარგია, მაგრამ არ ღებია. არც ის კმარა, რომ მიწისმთელი სწერს:

„მე ვპირივდ ერთი გზა—თქვენთან, მშობლიის გეზი, მშრომელმა კაცმა, ვერ დამავადებო—ის მოიღვინია, მან მოიზღობა სხვა ქურქის ჩაქნა“.

მოტივი, რომელიც ჩვენიან მიდის და რომელსაც სრულ გულწრფელი თანამშრომელია, საკითხს არ უნდა აფინებდეს ასე, როგორც მიწისმთელი ქურქის აეთიომ მს მოღვინობს და სხვა ქურქის ჩაქნას დასწამებენ“ ეს ღებულება ძირითად უცდარია. ნ. მიწისმთელმა თავის მხატვრობა ფაქტებით უნდა შესთხოვს იმ დაპირების განაღდება, რომლებიც იგი ქვემოდ იძლევა:

„მე თქვენთანა ვერ ამ დიდ უბარაში, რიგობდა პოეტი და მოკლამა“.

სურვილი კარგია. აღნიშნული ლექსი მიჩანა ნ. მიწისმთლის შემოქმედებაში. ჩვენ ვსაღმობთ მის ასეთ განცხადებას. მან უნდა შესთხოვს დამეცვების, „ფლონსობის“ უარყოფა, იგი ჩვენიან უნდა მოვიდეს არც ეკვით და შემწიფულ აღმამიანის თვალთქონ, არამედ, ბრძოლით და პრაქტიკული შემოქმედებით. ჩვენ ამას ველოთ მისკად.

ქ. მშლადამ.

გერმანიის სატახტო ქალაქებიდან, ვიდრე სოფლდ-ღამედ მსოფლიოში ყველაზე უდიდესი მუშათა რაიციების ტალღამ დადარბინა. სურათზე — შეარციენბერგის ბაზარზე დემონსტრაცია უმუშევრობის წინააღმდეგ.

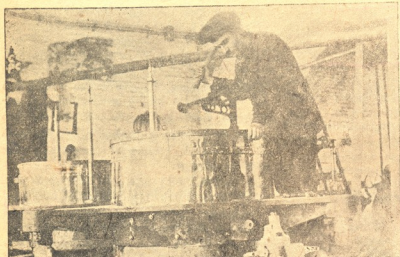
ჩვენის ფოტო-ქრონიკა

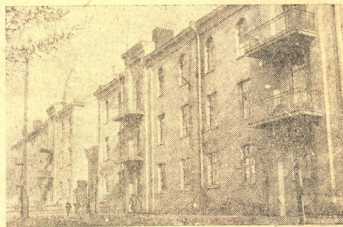
მზადება საგაზაფ. თესვის კამანისთვის. — თბილისში მოსულ გუთნების გაღმობტირთვა ა.-კ-ისის კოლმეურნოებისთვის.

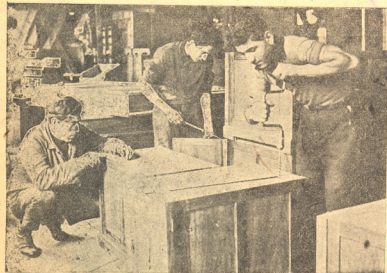
დამკვეთი მუშა-კორესპონდენტი ამზადებს მასალას გაუეთისათვის.

26 კომუნარის ქარხანაში მზადდება ჩაის დამამზადებელი მანქანები. სურათზე — მუშა დამკვეთი ჩაის მანქანებს (როლლერებს) აწუვებს.

მუშათა საერთო საცხოვრებელი სურამის უღელტეხილზე

თბილისის ავეჯ ეულობის ქარხანაში ბრძოლამ ხარისხის გასაუმჯობესებლად ფართო ხასიათი მიიღო. მრავალმა დამკვეთმა ბრიგადამ ერთმანეთი სოცეულებრებაში გამოიწვია. სურათზე — ერთ-ერთი ცხვის დამკვეთი ბრიგადა.

ა.-კ-ის მეპარტეზუმის ინსტიტუტმა თბილისში გააშენა 5 შექტარი თუთის პლანტაცია, საიდანაც სხვა რაიონებს მიაწვდის თუთის ნერგს.

Մու , Գր -
Գր 19 - "

